

tution som selvejende eller lade Filantropien virke privat.

Det foreliggende Forslag giver Anledning til, at man ligesom kommer til at tænke over selve Filantropiens Psykologi. Det synes, som om al Filantropi begynder i det smaa, med Beskedenhed og Blyhed ved Siden af en hellig Begejstring, der er al Agtelse værd. Men efterhaanden som Offentligheden faar Øje for Betydningen, kræver man, at Staten skal hjælpe til, Statens Bidrag øges og øges, og i samme Grad, som de øges, synes det, at Begejstringen taber sig, og Institutionerne, hvad enten de ere selvejende eller virke paa privat Grundlag, noget glemme, hvad der fra første Færd var og burde være Ledestjernen. Derfor, naar selvejende Institutioner som dem, der her er Tale om, møde og kræve Statens yderligere Hjælp, falder det mig ganske sikkert ind at sige, at det vilde være langt naturligere, om man — og i den Henseende er jeg enig med den ærede sidste Taler, skønt han staar paa et andet Partigrundlag end jeg — lod Staten overtage disse Forretninger fremfor vedblivende at lade dem staa under privat Ledelse. Der er nemlig rettet Kritik mod de selvejende Institutioner paa Grund af deres Administration, for ikke at tale om, at sidste Gang, vi havde Lovforslaget om Brejninge Anstaltens Forhold under Overvejelse her, rettede man en stærk Kritik mod det Byggeri, der har fundet Sted, og som jeg vil antage vilde være undgaaet, dersom Staten ikke alene var Ejer af de Institutioner, der havde store filantropiske Formaal, men tillige selv udførte de Arbejder, der skulde gennemføres, hvor der var Tale om saadanne Sager som denne. Man har klaget over Administrationen og Byggeriet ogsaa under Debatten i Dag over Princippet, der ligger til Grund for de selvejende Institutioner. Man er altsaa naaet til, at ogsaa andre end Socialdemokraterne, der have indtaget dette Standpunkt tidligere, nu erkende Nødvendigheden af at skride til Statsdrift. Det kan jeg glæde mig over, ikke alene fordi Princippet er anerkendt, men ogsaa fordi jeg tror, det vil være af Betydning for de mange uheldige, der kunde trænge til, at man ikke længere maatte holde dem i Hjemmene, hvor de volde Besvær; men at de kunde finde et Fristed i Anstalterne, hvor man i alle Retninger sørger saa godt for dem, som Hensynet kræver, og som det er muligt.

Jeg kan derfor ikke billige de Indvendinger, som gøres mod, at Staten overtager Filantropien, saaledes som den former sig

her. Jeg maa sige, at man kan tit nok anføre, at Statsdrift er dyr; man glemmer i adskillige Tilfælde, at, hvor Statsdriften er dyrere, er det, fordi Hensynene blive større, fordi Staten ofrer mere paa Samfundsborgernes Interesser, end private vilde gøre. Staten faar, oprigtig talt, den Pligt at være den største Humanist i vort Land, og selvfølgelig koster det Penge. Men lige saa sikkert er det, at jo mere human Staten er, desto mere sparer man Familierne ude i Landet for Udgifter, der ellers vilde paahvile dem eller Kommunerne, og hvad man vinder herved, turde dog i det lange Løb vise sig som en Gevinst for Samfundet. Og naar vi lovgive, lovgive vi dog ikke for enkelte Samfundsborgere og enkelte Kommuner, men vi have Statens Vel for Øje. Derfor er jeg en Tilhænger af Statsdriften, fordi jeg tror, at den i videst mulige Grad vil være i Stand til at fremme de humane og filantropiske Formaal, som mere og mere lægges over paa Staten.

Jeg kan i denne Forbindelse nævne en anden Institution, som understøttes i meget stor Grad af Staten, „Samfundet, som antager sig vanføre og lemlæstede.“ Akkurat det samme gør sig gældende her: den hellige Begejstring under smaa Forhold, hvor man kun har nogle faa Hundrede Kr. til Raadighed, hvor Sagen saa bliver større og større, og man naar til betydelige Statsbidrag. Men det viser sig, at saadanne Institutioner blive ligesom smaa absolutte Monarkier med alle et absolut Monarkis Fejl og Mangler. En Despot kan være en ganske overordentlig udmærket og nyttig Mand og udrette meget til Fordel for Undersaatterne, men vi kræve et Demokrati i alle Forhold. Selv om der i et Monarki er nok saa mange gode og humane Følelser, er det i sig selv jo udsat for en Risiko, som Demokratiet i de fleste Tilfælde vil kunne undgaa. Det er ogsaa en Grund til at foretrække Statsdrift.

Jeg siger, at, naar man nu er naaet til, at man fra Statens Side skal kunne faktisk lede disse Anstalter, saa er det jo et meget vigtigt Skridt og en mere demokratisk Ordning, og da man ikke har nogen Sandsynlighed for nu for Tiden at naa til, at Aandssvageanstalterne ligesom Sindssygehospitalerne og meget andet, der er gledet ind under Staten, blive overdragne til Staten, hvad jeg vilde anse for det heldigste, saa vil jeg paa den anden Side sige, at jeg anser dette Forslag for at være et Fremskridt af Betydning og med Glæde skulde se det gennemført.